Asgari İşçilikte Yol Kotu Altı

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay Hukuk Genel Kurulu	01.07.2026	Bozma

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2025/636	2026/432	5510 m.85, 5510 m.88, HUMK 429

ÖZET

SGK, konut inşaatını yol kotu altı dahil 53,20 m kabul edip 5/A sınıfından fark prim tahakkuk ettirmiştir. HGK, kot altında da işçi çalıştırıldığını belirterek yol kotu altının yüksekliğe katılmasını asgari işçilik amacına uygun bulmuş, direnmeyi bozmuştur.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/asgari-iscilik-yol-kotu-alti-yapi-sinifi-hgk-2026-432/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Hukuk Genel Kurulu 2025/636 E. , 2026/432 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ :İş Mahkemesi

SAYISI : 2024/51 E., 2024/123 K.

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 11.12.2023 tarihli ve

2023/536 Esas, 2023/12685 Karar sayılı BOZMA kararı

1. Taraflar arasındaki Kurum işleminin iptali davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, Diyarbakır 1. İş Mahkemesince verilen davanın kabulüne ilişkin karar davalı ... vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay (Kapatılan) 21. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

2. Direnme kararının davalı ... vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Hukuk Genel Kurulunca kararın yeni hüküm olduğu gerekçesiyle incelenmek üzere Özel Daireye gönderilmesine karar verilmiş, Yargıtay 10. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda karar yeniden bozulmuş, Mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

3. Direnme kararı davalı ... vekili tarafından temyiz edilmiştir.

4. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği düşünüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ

Davacı İstemi

5. Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkiline ait özel bina inşaatının 4/A grubu yapı niteliğinde olduğu ve bu inşaatta çalıştırdığı işçileri Kuruma bildirip primlerini de yatırdığı hâlde davalı Kurumca 128.241,27 TL tutarında fark prim borcu çıkarıldığını, binanın 4/A grubunda yer aldığına ilişkin belgeler eklenerek Kurum nezdinde yapılan itirazın 14.05.2013 tarihli işlem ile reddedildiğini ancak Kurum işleminin usul ve yasaya aykırı olduğunu ileri sürerek fark prim borcuna ilişkin 12.03.2013 tarihli işlemin iptalini talep etmiştir.

Davalı Cevabı

6. Davalı ... (SGK/Kurum) vekili cevap dilekçesinde; davacının yaptığı inşaatın yol kotu altı yüksekliğinin 3,50 metre, yol kotu üstü yüksekliğinin 49,80 metre ve toplamda 53,30 metre olması nedeniyle 5/A yapı grubuna girdiğinden Kurumca yapılan işlemlerin usul ve yasaya uygun olduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

Mahkemenin Birinci Kararı

7. Diyarbakır 1. İş Mahkemesinin 11.02.2015 tarihli ve 2013/578 Esas, 2015/205 Karar sayılı kararı ile; alınan bilirkişi raporu ve Kayapınar Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığına ait yazı içeriği dikkate alındığında binanın yüksekliğinin kot aldığı noktadan saçak seviyesine kadar olan mesafe olduğu, davaya konu binanın yüksekliğinin de 49,80 metre olması nedeniyle 4/A grubunda bulunduğu, davalı Kurumca fark işçilik ve buna dayalı prim tahakkuku işleminin yerinde olmadığı gerekçesiyle davanın kabulü ile 128.241,47 TL prim borcuna ilişkin Kurum işleminin iptaline karar verilmiştir.

Özel Dairenin Birinci Bozma Kararı
8. Diyarbakır 1. İş Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararı süresi içinde davalı Kurum vekili tarafından temyiz edilmiştir.

9. Yargıtay (Kapatılan) 21. Hukuk Dairesinin 16.04.2015 tarihli ve 2015/6876 Esas, 2015/8200 Karar sayılı kararı ile;“...1.Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici nedenlere göre davalı Kurumun aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan diğer temyiz itirazlarının reddine,

2.Dava, davalı Kurumun davacı şirkete ait inşaat hakkında yaptığı asgari işçilik uygulaması (ön değerlendirme) sonucu tahakkuk ettirdiği fark pim borcunun ve gecikme zammının iptali istemine ilişkindir.

Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiştir.

Uyuşmazlık, özel bina inşaatının yapı sınıf ve grubunun 4-A mı yoksa 5-A'mı kabul edilmesi gerektiği noktasında toplanmaktadır.

Davacı şirketin, Diyarbakır ili ... mahallesi ... parsel sayılı taşınmaz üzerinde komut amaçlı ve bodrum (yol kotu altı) ve zemin dahil 17 katlı (yol kotu üzeri) özel bina inşaatını tamamlayarak ilişiksizlik belgesi talep ettiği, Kurumun yapıyı 5-A sınıf ve grubunda kabul ederek 314.280,61 TL eksik işçilik üzerinden hesapladığı prim ve gecikme zammını 12.03.2013 tarih ve ... sayılı yazıyla davacıya tebliğ ettiği ancak daha sonra Kuruma bildirilen işçiliği düzelterek 27.05.2013 tarihinde eksik işçiliği 318.306,71 TL olarak düzelttiği anlaşılmaktadır.

Taşınmazın ruhsatında yol kotu altı dahil yapı yüksekliği 53,30 metre, bilirkişi raporunda ise yol kotu altı dahil yapı yüksekliği 53,20 metre (bodrum dahil) olarak açıklanmıştır.

Somut olayda, yapının tüm inşaat alanının konut amaçlı yapıldığı anlaşılmakla yapı yüksekliğinin bilirkişi raporunda açıklandığı üzere yol kotu altı ve üstünün toplamı olan 53,20 m (bodrum dahil) ve buna göre yapının 5/A sınıf/grubu kabul edilmesi gerekirken yerinde olmayan gerekçe ile yapının 4/A sınıf/grubunda olduğu düşüncesiyle davanın kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

Mahkemece Verilen Birinci Direnme Kararı

10. Bozma sonrası dosyanın tevzi edildiği Diyarbakır 5. İş Mahkemesinin 02.03.2020 tarihli ve 2017/306 Esas, 2020/45 Karar sayılı kararı ile; önceki gerekçeye ilaveten aynı mahiyetteki Diyarbakır 1. İş Mahkemesinin 2013/1023 Esas, 2014/860 Karar sayılı dosyasında yapılan keşif ve alınan bilirkişi raporunda binanın yüksekliğinin toplam 48,50 metre olduğu ve bu hâli ile 4/A yapı grubuna girdiği yönünde tespit yapıldığı, mahkemece fark işçilik ve prim tahakkukuna ilişkin Kurum işleminin yerinde olmadığı belirtilerek davanın kabulüne karar verildiği, kararın Yargıtay 10. Hukuk Dairesince onandığı, aynı nitelikteki Diyarbakır 2. İş Mahkemesinin 2013/458 Esas, 2013/712 Karar sayılı kararının Yargıtay 21. Hukuk Dairesi tarafından bozulması sonrasında verilen direnme kararının Hukuk Genel Kurulunun (HGK) 2015/21-3503 Esas, 2019/1134 Karar sayılı kararı ile onandığı, bu itibarla mahkeme kararları ile HGK ilâmının yanı sıra Kayapınar Belediye Başkanlığının 11.04.2013, Diyarbakır Mimarlar Odasının 18.04.2013 tarihli yazıları karşısında binanın yüksekliğinin kot aldığı noktadan itibaren 49,80 metre olduğu ve dolayısıyla 4/A yapı sınıfına girdiği, bu nedenle fark işçilik ve buna dayalı prim tahakkukuna ilişkin Kurum işleminin yerinde olmadığı belirtilerek direnme kararı verilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu Kararı

11. Diyarbakır 5. İş Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı Kurum vekili temyiz isteminde bulunmuştur.
12. Hukuk Genel Kurulunun 09.11.2022 tarihli ve 2021/10-229 Esas, 2022/1469 Karar sayılı kararı ile; direnme adı altında verilen kararın bozmadan sonra toplanan yeni deliller de dikkate alınarak yapılan değerlendirme sonucu verilen yeni hüküm niteliğinde olduğu gerekçesiyle davalının yeni hükme yönelik temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın Özel Daireye gönderilmesine karar verilmiştir.

Özel Dairenin İkinci Bozma Kararı

13. Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 11.12.2023 tarihli ve 2023/536 Esas, 2023/12685 Karar sayılı kararı ile; "...Mahkemenin ilk kararının " yapının tüm inşaat alanının konut amaçlı yapıldığı anlaşılmakla yapı yüksekliğinin bilirkişi raporunda açıklandığı üzere yol kotu altı ve üstünün toplamı olan 53,20 m (bodrum dahil) ve buna göre yapının 5/A sınıf/grubu kabul edilmesi gerekirken yerinde olmayan gerekçe ile yapının 4/A sınıf/grubunda olduğu düşüncesiyle davanın kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir denilmek suretiyle" kesin olarak bozulduğu açık olup Mahkemece önceki bozma ilamında belirtilen şekilde değerlendirme yapılarak hüküm tesisi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi bozma sebebidir..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

Mahkemece Verilen İkinci Direnme Kararı

14. Diyarbakır 5. İş Mahkemesinin 27.05.2024 tarihli ve 2024/51 Esas, 2024/123 Karar sayılı kararı ile; önceki gerekçe tekrar edilmek suretiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi

15. Direnme kararı süresi içinde davalı Kurum vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

16. Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; davaya konu binanın yüksekliğinin 49,80 metre mi yoksa 53,20 metre mi olduğu; buradan varılacak sonuca göre ilgili binanın 4/A ve 5/A yapı sınıf/gruplarından hangisine dahil olduğu ve davacı aleyhine Kurum tarafından düzenlenen eksik bildirilen işçilik nedeniyle prim tahakkuku işleminin yerinde olup olmadığı noktasında toplanmaktadır.

III. GEREKÇE

17. Öncelikle uyuşmazlığa ilişkin yasal düzenleme ve kavramların açıklanmasında yarar bulunmaktadır.

18. Davanın yasal dayanağını oluşturan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun (5510 sayılı Kanun) "Asgari işçilik uygulaması ve uzlaşma" başlıklı 85. maddesinde;

"İşverenin, işin emsaline, niteliğine, kapsam ve kapasitesine göre işin yürütümü açısından gerekli olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prime esas kazanç tutarının altında bildirimde bulunduğunun tespiti halinde, işin yürütümü açısından gerekli olan asgarî işçilik tutarı; yapılan işin niteliği, kullanılan teknoloji, işyerinin büyüklüğü, benzer işletmelerde çalıştırılan sigortalı sayısı, ilgili meslek veya kamu kuruluşlarının görüşü gibi unsurlar dikkate alınarak tespit edilir. Söz konusu tespitler, Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından yapılır.

Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalar tarafından ihale mevzuatına göre yaptırılan işlerden ve özel nitelikteki inşaat işlerinden dolayı bu işleri yapan işveren tarafından yeterli işçilik bildirilmiş olup olmadığı Kurumca araştırılır. Bu araştırma sonucunda yeterli işçiliğin bildirilmemiş olduğu anlaşılırsa, eksik bildirilen işçilik tutarı üzerinden hesaplanan prim tutarı, 89 uncu madde gereği hesaplanacak gecikme cezası ve

gecikme zammı ile birlikte bir ay içinde ödenmek üzere işverene tebliğ edilir. Tebliğ edilen prim ve gecikme cezası ve gecikme zammının ödendiği veya ödeneceğinin işveren tarafından yazılı olarak taahhüt edilmesi halinde borç kesinleşir. Kuruma verilecek taahhütnamede üstlenilen ödeme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde, işveren hakkında 88 inci ve 89 uncu maddeler uyarınca işlem yapılır. Tebliğ edilen prim ve gecikme cezası ve gecikme zammının ödenmemesi, taahhütname verilmemesi veya Kurumca işyerinin denetlenmesine gerek görülmesi durumunda Kurumca inceleme yapılır.

Bu maddenin birinci ve ikinci fıkrasında belirtilen usûlerle Kuruma bildirilmediği tespit edilen asgarî işçilik tutarı üzerinden Kurumca re'sen tahakkuk ettirilen sigorta primleri, 88 inci ve 89 uncu maddeler dikkate alınarak işverene tebliğ edilir. İşveren, tebliğ edilen prim borcuna karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Kuruma itiraz edebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazın reddi halinde işveren, kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yetkili iş mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvurulması, prim borcunun takip ve tahsilini durdurmaz...." düzenlemesine yer verilmiştir.

19. Bu aşamada prim ve asgari işçilik uygulaması kavramları üzerinde durmakta yarar vardır.

20. Prim, sosyal sigortalarda sosyal riskleri ve Kurumun yönetim giderleri karşılığı olarak sigortalı ve/veya işverenden prime esas kazançlarının belirli bir oranında alınan miktardır (doktrindeki bir esere atıf). Diğer bir anlatımla sosyal sigortalar primi, Kanun'un kendilerine karşı güvence sağladığı sosyal risklerden birinin gerçekleşmesi hâlinde yapılacak sigorta yardımları ile Kurum yönetim giderlerinin karşılığı olarak alınan parayı ifade eder (doktrindeki bir esere atıf).

21. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca sigortalı çalışanlar yönünden sosyal sigorta primlerinin ödeme yükümlüsü, bu kişileri çalıştıran işverenlerdir. İşveren bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden hesaplanacak prim tutarlarını ücretlerinden kesmeye ve kendisine ait prim tutarlarını da bu miktara ekleyerek en geç ertesi ayın sonuna kadar Kuruma ödemeye mecburdur (5510 sayılı Kanun m. 88/1).

22. Her ne kadar prim, sigortalı adına ve hesabına Kuruma ödenmekte ise de prim alacağı Kuruma ait bir hak olup bunun Kurum tarafından takip ve tahsil edilmesi zorunludur (doktrindeki bir esere atıf). Gerçekten de Kurumun, sigortalıları sosyal risklerden koruması için prim ödemelerinin sağlıklı ve düzenli yapılması, verilen bilgilerin gerçeği yansıtması son derece önemlidir. Bu nedenle Kanun'da işverenin prim ödeme yükümlülüklerini yerine getirmemesi hâlinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bir takım haklar tanınmıştır. İşveren tarafından Kanun'da belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi hâlinde sigortalı çalışanların sosyal risklere karşı savunmasız kalma ihtimali ortaya çıkacaktır. İşte bu durumun önüne geçilebilmesi için koşulları oluştuğunda Kuruma yükümlülüğünü yerine getirmeyen işverene yönelik olarak asgari işçilik uygulaması ile resen belge düzenleme ve prim tahakkuk etme yetkisi tanınmıştır.

23. Asgari işçilik uygulaması, sigortalılar yönünden geçmiş hizmetlerine dönük herhangi bir hak sağlamadan sadece işverenin çalıştırdığı işçiler için ödenmesi gereken sigorta primlerinin tahsili amacıyla, işverenin işin emsaline, nitelik, kapsam ve kapasitesine göre işin yürütülmesi için gerekli

olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prime esas kazanç tutarının altında bildirimde bulunduğunun Kurum tarafından saptanması hâlinde yapılan işin niteliği, bünyesinde kullanılan teknoloji, işyerinin büyüklüğü, benzer işletmelerde çalıştırılan işçi sayısı, ilgili meslek veya kamu kuruluşlarının görüşü gibi ölçütlere göre işin yürütülmesi için gerekli olan asgari işçilik miktarının yine Kurumca tespitine yönelik faaliyetler olarak tanımlanabilir (doktrindeki bir esere atıf).
24. Asgari işçilik uygulamasının temel noktası, işverenin yaptığı iş için Kuruma bildirdiği sigortalı sayısı, prim ödeme gün sayısı ve prime esas kazancın, Kurumun yapacağı inceleme ve araştırmalara göre o iş için bildirilmesi gereken sigortalı sayısı, prim ödeme gün sayısı ve prime esas kazanç miktarının altında olup olmadığını belirlemektir. Bu uygulamanın iki temel amacı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi çalışanların işverence bildirilmemesi ya da eksik bildirilmesi nedeniyle ortaya çıkan kayıt dışı istihdamın ya da kaçak sigortalı çalıştırmanın önlenmesidir. İkincisi ise bu nedenle Kurumun prim ve devletin vergi gelirini güvence altına almaktır (doktrindeki bir esere atıf).

25. Somut olayda, davalı Kurum tarafından davaya konu özel bina inşaatının yüksekliğinin yol kot altı 3,50 metre ile yol kot üstü 49,80 metrenin toplamı 53,30 metre olarak hesaplandığı, Kurum tarafından 12.03.2013 tarihli işlem ile 314.280,61 TL eksik işçilik üzerinden fark prim ve gecikme zammı borcu çıkarıldığı, daha sonra 27.05.2013 tarihinde eksik işçiliğin 318.306,71 TL olarak düzeltildiği, binaya ruhsat veren Kayapınar Belediye Başkanlığı ve Diyarbakır Mimarlar Odasının yazılarında binanın yüksekliğinin kot aldığı noktadan saçak seviyesine kadar ölçülerek hesaplanacağının ve bu hesaplamaya göre binanın yüksekliğinin 49,80 metre olduğunun belirtildiği, öte yandan taşınmazın ruhsatında yol kotu altı dâhil bina yüksekliğinin 53,30 metre olduğunun yazılı olduğu, mahkemece alınan bilirkişi raporunda ise yol kotu altı dahil bina yüksekliğinin 53,20 metre olduğu yönünde görüş bildirildiği anlaşılmaktadır.

26. Eldeki davada uyuşmazlık binanın yüksekliğine yol kotu altının dahil edilip edilmeyeceğine ilişkin olmakla davacının yaptığı bina inşaatının yol kot altında da işçi çalıştırıldığı hatta kot altı inşaatta kot üstüne nazaran daha fazla işçilik ve malzeme kullanıldığı da dikkate alındığında yol kotu altının bina yüksekliğine dâhil edilmesi gerektiği, bu durumun asgari işçilik uygulamasının amacı ile de örtüştüğü açıktır.

27. Bu açıklamalar ışığında, yapının tüm inşaat alanının konut amaçlı yapıldığı anlaşılmakla yapı yüksekliğinin bilirkişi raporunda açıklandığı üzere yol kotu altı ve üstünün toplamı olan 53,20 metre (bodrum dahil) olduğu, buna göre de yapının 5/A sınıf/grubu kabul edilmesi gerekirken yerinde olmayan gerekçe ile yapının 4/A sınıf/grubunda olduğu görüşü doğrultusunda davanın kabulüne karar verilmesi hatalı olmuştur.

28. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında söz konusu binanın yüksekliğinin yol kotu altı dahil edilmeksizin hesaplanması gerektiği ve bu yüksekliğin de 49,80 metre olduğu gözetildiğinde fark prim borcuna dair Kurum işleminin iptali gerektiği, bu nedenle direnme kararı yerinde olduğundan onanması gerektiği ileri sürülmüş ise de bu görüş kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir.

29. Hâl böyle olunca Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken önceki hükümde direnilmesi doğru olmamıştır.

30. O hâlde direnme kararı bozulmalıdır.

IV. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA,

Karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere 01.07.2026 tarihinde oy çokluğuyla kesin olarak karar verildi.